

STARTNOTITIE CULTUURHUISVESTING

1. Inleiding

Het is alweer 25 jaar geleden dat het theater ingrijpend verbouwd is en tegelijkertijd is de wereld waarin het Cultuurbedrijf opereert de afgelopen 25 jaar sterk veranderd. De huisvesting sluit niet meer aan bij de behoeften van de gebruikers. We zien dat inwoners op een andere manier cultuur beleven en willen beoefenen. En 8 jaar geleden is het Cultuurbedrijf zelfstandig en zijn functies onder één organisatie gebracht maar niet in één gebouw samengebracht.

Het naderende ingrijpend en noodzakelijk onderhoud aan het theater lijkt een logische aanleiding om te onderzoeken of de gebouwen de activiteiten van het Cultuurbedrijf nog toereikend faciliteren. Hierbij moeten we kijken vanuit een breder perspectief met lange termijnbehoeften.

Een verbouwing vraagt om een investering voor de toekomst, het gebouw gaat daarna immers weer decennialang mee. Het is daarom noodzaak stil te staan bij de vraag wat het gebouw straks en in de toekomst toevoegt aan de culturele en sociale behoefte van onze inwoners. Een gebouw is immers 'slechts' een middel om activiteiten mogelijk te maken.

Inmiddels zien we ook dat alleen kijken naar de huisvestingsbehoefte van het Cultuurbedrijf te beperkt is. Trends en ontwikkelingen wijzen steeds meer in de richting van een integrale benadering en programmering met andere maatschappelijke partners. Het betrekken van verwante organisaties en functies in het cultureel en sociaal domein bij een discussie over herhuisvesting van het Cultuurbedrijf is daarom evident.

Het plaatsen van Cultuurhuisvesting op de Strategische Raadsagenda onderschrijft u wens om als gemeenteraad nauw en actief betrokken te zijn bij besluitvorming over dit onderwerp. Deze startnotitie heeft als doel het beschrijven van de opdracht van de raad aan het college. Daarnaast wordt het komende proces naar een besluit over huisvesting van cultuur in de gemeente beschreven.

2. Urgentie

De gebouwen van het Cultuurbedrijf worden gehuurd van de gemeente. De gebouwen zijn gedateerd. Er is sprake van veroudering op technisch, functioneel en energetisch gebied. Voor 2025 staat groot onderhoud aan het theater in de planning voor ruim € 1,5 miljoen. Het totaal groot onderhoud de komende 10 jaar voor beide gebouwen is geraamd op ruim € 3,5 miljoen. Dit is exclusief duurzaamheidsmaatregelen die noodzakelijk zijn. Nu is dus het momentum om na te denken over huisvesting van het Cultuurbedrijf en van cultuur in bredere zin.

Naast de urgentie door aankomend onderhoud is er een nadrukkelijk wens van het Cultuurbedrijf om, zoals besproken bij de verzelfstandiging, de verschillende onderdelen onder één dak te brengen. Meerwaarde van een gezamenlijk pand zien zij beleidsinhoudelijk en in gebouwbeheer. In de Beleidsplanning 2014-2017 werd hierop vooruitlopend alvast een stelpost opgenomen. In onze Programmabegroting is een structureel budget opgenomen van € 189.000 voor het realiseren van een zelfstandig en nieuw te vormen centrum voor kunstzinnige vorming e.d. Hieruit wordt jaarlijks, zolang er nog geen nieuwbouw is gerealiseerd, € 48.000 gestort in de voorziening groot onderhoud gebouwen Cultuurbedrijf en is met het Cultuurbedrijf afgesproken dat jaarlijks via de subsidie lijn € 60.000 beschikbaar wordt gesteld als compensatie voor het beheer van de dislocaties. Het resterende bedrag is afgelopen jaren ingezet als dekking voor de noodzakelijk tussentijdse investeringen bij zowel het museum als het theater.

Tenslotte zien we de wens om naar cultuur breed te kijken. Een meer integrale benadering van cultuur in de gemeente is wenselijk. We zien dit al tot uiting komen in de gezamenlijke activiteiten van culturele partners, deze worden echter geremd door de verschillende accommodaties. De verouderde gebouwen

staan inhoudelijke vernieuwing in de weg en bovendien missen de gebouwen een moderne uitstraling. Verder is er een noodzaak om vergaand te verduurzamen. Alleen groot onderhoud zal aan deze aandachtspunten niets veranderen.

3. Opdracht van raad aan college

Bereid een voorstel Cultuurhuisvesting voor waarbij uitgangspunt is dat culturele activiteiten in onze gemeente efficiënt en toekomstbestendig gehuisvest worden in een accommodatie die duurzaam geëxploiteerd kan worden. Om dit te realiseren, zal samen met culturele partners, gezocht moeten worden naar creatieve oplossingen en slimme inzet van middelen.

4. Scope opdracht

Voordat het college kan starten met het uitvoeren van de opdracht is het wenselijk dat de raad richtinggevende uitspraken doet over de scope van de opdracht. Volgende uitgangspunten zijn basis voor het gesprek in uw raad:

- *Handhaven twee gebouwen vanuit inhoudelijk en kostenperspectief niet wenselijk*
In het herhuisvestingsvraagstuk van het Cultuurbedrijf wordt de optie handhaven van de huidige situatie, met twee dislocaties, als referentie en achtervang meegenomen. De meerwaarde van één gebouw is zowel inhoudelijk en financieel evident.
- *Clustering naar één Cultuurgebouw*
Insteek is om theater en muzisch centrum in één gebouw onder te brengen. Dit om de inhoudelijke samenwerking en synergie binnen het Cultuurbedrijf verder te versterken en vanuit efficiency oogpunt is het beheren en exploiteren van één gebouw aantrekkelijker. Hiervoor zijn meerder varianten denkbaar en onderzocht moeten welke voor- en nadelen deze hebben.
- *Beste plek is Emmeloord Centrum*
Een theater is een centrumfunctie die het best gedijt in een aantrekkelijke omgeving waar horeca is en reuring plaats vindt. Voor het muzisch centrum is een goed bereikbare en zichtbare locatie wenselijk. Het Centrum van Emmeloord biedt die kwaliteiten, waarbij aandacht moet zijn om het gebouw zo te positioneren dat het duidelijk zichtbaar is en onderdeel van het centrum.
- *Uitbreiden met andere culturele functies en activiteiten*
Het is wenselijk verder te kijken naar andere culturele en maatschappelijke functies dan alleen het Cultuurbedrijf. Door cultureel breed te kijken kunnen combinaties ontstaan die elkaar versterken en daarmee van meerwaarde zijn voor de samenleving. Hierbij wordt in eerste instantie gedacht aan de Bibliotheek, die hier voorstander van is. Een bibliotheek brengt een nieuwe dynamiek mee en is complementair aan het Cultuurbedrijf. Het gebouw van de Bibliotheek is niet van de gemeente, hoe hier mee om te gaan zal met de Bibliotheek onderzocht moeten worden. Maar ook willen we kijken naar organisaties als het Cultureel Historisch Centrum, die in een nieuw Cultuurgebouw een plek kunnen krijgen. Het toevoegen van deze functies zal gevolgen hebben voor het huisvestingsvraagstuk, meerdere varianten zijn denkbaar. Onderzoek moet uitwijzen wat wenselijk is en wat kan en voor een keuze hierin zal een variantenstudie aan de orde zijn. Tenslotte willen we ook kijken naar andere maatschappelijke activiteiten die hier door de aard van de activiteit of door de locatie een extra toevoeging kunnen zijn.
- *Vertrekpunt zijn de culturele activiteiten, niet het gebouw*
Huisvesting is geen doel op zich het faciliteren van culturele activiteiten die bijdragen aan onze samenleving wel. Daarom zal eerste geïnvesteerd worden in het helder krijgen van de vraag wat willen we voor activiteiten faciliteren voor we naar het gebouw gaan kijken.
- *Toekomstbestendige huisvesting*
Een gebouw dat toekomstbestendig is kan anticiperen op veranderingen en meedelen met gebruikers-

bezoekersaantallen. Door niet in vaste stramien te werken wordt het gebouw flexibel inzetbaar. Toekomstbesteding betekent een duurzaam, energiezuinig, klimaatadaptief, beheer- en onderhoudsvriendelijk gebouw.

- **Aandacht voor financiële haalbaarheid is noodzakelijk**
Vertrekpunt zijn de nu al opgenomen financiële middelen in onze begroting voor huisvesting Cultuurbedrijf en de voordelen die we behalen in exploitatie door het samenvoegen van gebouwen en duurzaamheidsmaatregelen. Bij een voorstel hoort een businesscase.

5. Procesvoorstel

Om te komen tot een voorstel over cultuurhuisvesting wordt de volgende processtappen voorgesteld. Hierbij wordt opgemerkt dat in die processtappen gefocust wordt op acties van de gemeente maar duidelijk mag zijn dat al die stappen gezamenlijk met de culturele partners gezet worden. Hierbij houden we ook rekening met de besluitvormingsprocessen die onze partners in hun organisatie zullen doorlopen. De raad heeft een begeleidingscommissie uit haar midden aangewezen om het proces nader te volgen en te sturen op voortgang. In de processtappen wordt de rol van zowel de raad als de begeleidingscommissie benoemd. De stappen zijn nu globaal geschreven maar met de komst van een kwartiermaker en na de eerste verkenning zal deze nader geconcretiseerd kunnen worden.

1. Deze *Startnotitie* beschrijft de opdracht van de gemeenteraad aan het college.
Rol GR: Opdracht aan college en richting gevende uitspraken over scope opdracht.
Resultaat: Duidelijkheid over proces naar besluit over Cultuurhuisvesting.
Tijdvak: Q1 2023
2. Selectie *kwartiermaker cultuur*
Voor het te doorlopen proces tot besluitvorming over cultuurhuisvesting zoeken we een kwartiermaker die het proces zal vorm geven en begeleiden. De kwartiermaker kent de ontwikkelingen in de cultuursector, weet hoe samenwerkingen tussen culturele en maatschappelijke partners tot stand gebracht kan worden, heeft expertise over de financiële kant van huisvesting en weet tenslotte hoe we inwoners kunnen betrekken. De kwartiermaker is in staat om de wensen en ideeën van de culturele partijen en de gemeente te vertalen in een Programma van Eisen met een eerste investerings- en exploitatieraming.
Rol BC: Bijdrage aan opstellen opdracht aan en selectie van kwartiermaker.
Resultaat: Adviseur die specialist is op cultuurhuisvesting en ons begeleid bij het proces.
Tijdvak: Q2 2023
3. *Verkenning* culturele activiteiten voor nieuwe cultuurhuisvesting
Rol GR: In gesprek over invulling nieuwe huisvesting en welke voorwaarden daar bij horen. In een workshop, met Cultuurbedrijf en Bibliotheek, verkennen waar de meerwaarde van een gezamenlijk gebouw zit. Voor deze workshop worden ook andere culturele en maatschappelijke partners uitgenodigd.
Rol BC: Voorbereiden workshop: Wie nodigen we uit? Welke thema's gaan we behandelen, wat voor werkvorm? En na bijeenkomst toetsen of notitie voldoende is om in de gemeenteraad het juiste gesprek te kunnen voeren.
Resultaat: Notitie waarin opbrengsten van verkenning aan de gemeenteraad worden voorgelegd op basis waarvan gesprek over nadere uitgangspunten kan plaats vinden.
Tijdvak: Q2/3 2023
4. *Onderzoek Cultuurhuisvesting Noordoostpolder.*
De kwartiermaker maakt de vertaling van de verkenning naar huisvestingsvraag. In het onderzoek worden de uitgangspunten benoemd door de raad en de culturele partners omgezet in kaders en ambities. Het onderzoek is een concretisering van visie op en meerwaarde van cultuurhuisvesting. In dit onderzoek komen cultuurinhoudelijke en organisatorische vragen aan de orde, zoals welke organisaties? Wat betekent samenwerking? Wat zijn kansen en uitdagingen? Maar ook strategische vragen als welke scenario's zijn er? Wat is benodigd investeringsbudget en hoe zit het met de exploitatie?
Rol GR: nvt.
Rol BC: Concept-rapport beoordelen of het voldoet aan de uitgangspunten die de gemeenteraad heeft vastgesteld en basis is voor besluitvorming.

Resultaat: Een onderzoeksrapport dat visie en concretisering van cultuurhuisvesting weer geeft.
Die als onderlegger dient voor besluitvorming in de gemeenteraad.
Tijdvak: Q3/4 2023

5. Voorstel *principebesluit* gemeenteraad

Op basis van het onderzoeksrapport en de geraamde investeringen en de exploitatieramingen wordt de gemeenteraad een keuze voor verschillende varianten voorgelegd.

Rol GR: Het nemen van een principe besluit die een basis is voor de nadere concrete uitwerking.

Rol BC: Bij de totstandkoming van het voorstel toetsen of de gemeenteraad over voldoende informatie beschikt om een afgewogen besluit te kunnen nemen.

Resultaat: Een raadsbesluit waarin de richting is bepaald voor cultuurhuisvesting, vertaald naar realistische varianten. Voorzien van voor- en nadelen en een risicoparagraaf. De opdracht wordt aan het college gegeven voor een nadere uitwerking van een variantenstudie cultuurhuisvesting.

Tijdvak: Q4 2023

6. *Uitwerking* principebesluit gemeenteraad

Op basis van het principebesluit van de gemeenteraad worden beschreven varianten nader uitgewerkt. De vastgestelde kaders en ambities worden concreet vertaald naar een raadsvoorstel inclusief een variantenstudie en nader uitwerking van de investeringsraming en dekkingsvoorstel.

Rol GR: nvt.

Rol BC: Gedurende deze uitwerkingsfase peilen en toetsen of de uitwerking van de variantenstudie binnen de kaders en ambities van de raad blijft. Toetsen of de variantenstudie voldoet aan alle voorwaarden om de raad een afgewogen keuze te kunnen laten maken.

Resultaat: Raadsvoorstel met een variantenstudie als onderlegger.

Tijdvak: Q1/2 2024

7. *Definitief raadsbesluit*

Rol GR: Keuze voor één variant voor de nieuwe cultuurhuisvesting.

Tijdvak: Q2 2024